

УДК 327.82(477-77)«2014/...»(0:470)

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2025.40.12>

**Калашлінська М. В.**

к. політ. н., докторант,

кафедра політології та державного управління,

Донецький національний університет імені Василя Стуса,

вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21021, Україна

E-mail: [m.kalashlinska@donnu.edu.ua](mailto:m.kalashlinska@donnu.edu.ua)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5825-3631>

## СИМВОЛІЧНА АНЕКСІЯ: КОМЕМОРАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОСІЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ В КРИМУ

У статті досліджено комеморацію як інструмент російського політичного впливу на окуповані території України на прикладі Криму. Для аналізу цього феномена застосовано міждисциплінарний підхід, що поєднує структуралістський конструктивізм, комунікативну теорію, синергетичну парадигму й поведінковий підхід. Установлено, що російська комеморативна політика в Криму після 2014 року системно спрямована на конструювання наративу про «історичну належність» півострова до росії та одночасну делегітимізацію української присутності й пам'яті. Аналіз конкретних практик, таких як масове перейменування топонімів, установлення пам'ятників, інституціоналізація свят, трансформація освітніх програм і символічного простору, демонструє, як комеморація інструменталізується для здійснення системної інтеграції Криму до російського політичного поля. Усі ці дії спрямовані на формування уявлення про «природність» окупації та створення додаткових аргументів для міжнародної легітимації агресії. Стаття обґрунтовує тезу, що комеморація функціонує як специфічний різновид політичної пропаганди, що діє одночасно на інституційному, культурному й поведінковому рівнях. Вона забезпечує довготривалі зміни в колективній пам'яті й ідентичності населення, конструює символічний капітал окупаційної влади, формує «спільноту пам'яті» через ритуалізовану комунікацію та має кумулятивний нелінійний ефект. Це дає змогу розглядати комеморацію як один із ключових складників гібридного контролю, що поєднує силові та несилові засоби панування над територією. У висновках підкреслено, що розуміння логіки й наслідків російських комеморативних практик є критично важливим для вироблення ефективних стратегій протидії на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Потребують подальших досліджень питання впливу цих практик на різні групи населення, зокрема молодь і національні меншини, а також оцінювання ефективності альтернативних практик пам'яті, які може використовувати Україна для збереження власної ідентичності.

**Ключові слова:** комеморація, територія, гібридна війна, окуповані території, росія, Україна, Крим.

**Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв'язок з науковими або практичними задачами.** У сучасних гібридних конфліктах боротьба за територію виходить за межі суто фізичного контролю й перетворюється на змагання за символічний простір, ідентичність і легітимність. Агресія російської федерації проти України, що розпочалася у 2014 році, стала хрестоматійним прикладом використання комеморації як системного інструмента гібридної війни. Такі практики, як інституціоналізація «дня возз'єднання Криму», установлення пам'ятників російським військовим діячам, масове перейменування топонімів і ритуалізація

акцій на кшталт «безсмертного полку», є елементами єдиної стратегії. Їхня мета полягає не лише в русифікації публічного простору, а й у здійсненні довготривалої трансформації колективної ідентичності населення задля витіснення та делегітимізації української історичної присутності на певній території.

Попри очевидну важливість цього виміру, більшість політологічних досліджень гібридних загроз зосереджуються на військових, економічних чи інформаційних аспектах, залишаючи культурно-символічні технології на периферії аналізу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, методологічної основи дослідження.** Проблематика впливу на історичну пам'ять через комеморацію тривалий час перебуває в центрі уваги науковців. Класичні роботи визначають комеморацію як ритуалізовані практики, що інституціоналізують колективну пам'ять і формують ідентичність (Connerton, 1989; Ashplant, 2000; Winter, 2006). Як доводить Я. Ассман (Assmann, 2011), саме інституціоналізована культурна пам'ять, закріплена в символах і ритуалах, стає полем для політичних маніпуляцій.

У політичних науках ця проблематика розглядається через концепт «мнемонічна безпека», де боротьба за історичні наративи безпосередньо впливає на національну й міжнародну безпеку (Mälksoo, 2015). Аналізуючи феномен «викривленої жалоби», О. Еткінд (Etkind, 2013) показує, як непропрацьовані травми радянського минулого інструменталізуються владою для легітимації сучасних політичних практик.

У вітчизняній науці А. Киридон (Kyrydon, 2014; 2020) розглядає комеморацію як інструмент формування ідентичності й ціннісної інтеграції спільноти, а М. Польовий (Polovui, 2021) підкреслює її роль у конструюванні наративів лояльності. Дослідники також аналізують перехід комеморативних практик у цифровий простір (Polovynchak, 2018) і їхні урбаністичні й візуальні форми (Sharpylo, 2023).

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття.** Попри значний доробок, більшість робіт аналізують політику пам'яті на державному рівні. Водночас вивчення комеморації як специфічного інструмента гібридного контролю саме на окупованих територіях, де символічний вплив поєднується з прямим примусом, залишається недостатнім, що й визначає актуальність і новизну статті.

Дослідження концептуалізує комеморацію крізь призму чотирьох підходів: структуралістського конструктивізму (як інструмент накопичення символічного капіталу), комунікативної теорії (як форму спотвореної політичної комунікації), синергетики (як нелінійний процес із кумулятивним ефектом) і поведінкового підходу (як механізму цілеспрямованого впливу на поведінку через експлуатацію когнітивних викривлень, зокрема ефекту доступності й ілюзії правди, що досягаються шляхом постійного повторення пропагандистських символів і наративів для формування бажаних соціальних установок і нормалізації окупаційної реальності). Такий синтез дає змогу не просто описати практики, а й розкрити механізми їхнього глибинного політичного впливу.

**Формулювання цілей статті.** Мета статті полягає у визначенні ролі й механізмів функціонування комеморації як інструмента російського політичного впливу в окупованому Криму після 2014 року.

**Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням наукових результатів.** Комеморація у політичному вимірі – це ритуалізовані публічні практики пам'ятання (церемонії, свята, пам'ятники, топонімічна політика), які закрі-

плюють вигідні владі інтерпретації минулого, формуючи колективну ідентичність і легітимність (Connerton, 1989; Gillis, 1994; Winter, 1995). В умовах гібридних конфліктів комеморація стає зброєю, що поєднує культурні й інформаційні механізми для трансформації ідентичності й легітимації контролю над територіями. Російська комеморативна політика в окупованому Криму є цілісною, багатомірною стратегією, що реалізується через низку взаємопов'язаних практик. Для системного аналізу цієї стратегії доцільно розглянути її ключові інструменти в кількох сферах: топонімічній, монументальній та інституційно-ритуальній.

Топонімічна комеморація («топонімічна війна») після 2014 року полягає в цілеспрямованій зміні назв населених пунктів, вулиць та інших географічних об'єктів, стала однією з найвиразніших форм комемораційних практик російської влади в Криму. Саме в цей період діяльність, що є продовженням колоніальної політики російської імперії та СРСР (Мауак, 2025), була адаптована до сучасних завдань гібридної війни. Її головна мета – не просто в зміна назв, а в переписування ментального та символічного ландшафту півострову, стирання української й кримськотатарської ідентичності, утвердженні російських політичних та історичних наративів. Зіткнувшись із дефіцитом правової легітимності після анексії, росія використовує топоніміку для накопичення символічного капіталу, щоб трансформувати військовий контроль над територією на соціально прийнятну й «природну» реальність, де російська влада стає не лише фактом, а й цінністю, визнаною населенням.

Перший етап цієї політики (2014–2022 роки) був зосереджений на стиранні української й кримськотатарської пам'яті через повернення радянських назв. Яскравим прикладом є Севастополь, де окупаційна влада ухвалила рішення про перейменування десятків вулиць, що отримали нові назви за часів незалежності України, на їхні радянські відповідники (Crimean Human Rights Group, 2018). Повномасштабне вторгнення 2022 року започаткувало новий, більш агресивний етап, спрямований на глорифікацію поточної війни. Так, у 2022 році в Сімферополі низка нових вулиць отримала імена російських військових, загиблих під час повномасштабного вторгнення (зокрема, Максима Дзюбіна, Віктора Гудкова, Владислава Дорохіна), що безпосередньо вкарбовує воєнні наративи кремля в повсякденний простір (Strcenter, 2024).

Вплив цього типу комеморативних практик полягає не в окремих перейменуваннях, а в їхньому кумулятивному, синергетичному ефекті. Нові топоніми функціонують як перманентні, односторонні комунікативні повідомлення, що 24/7 транслиують ідеологію окупації. На відміну від телевізійної пропаганди, яку можна вимкнути, цей вплив є тотальним, змушуючи населення до пасивної співучасті, колонізуючи не лише фізичний, а й комунікативний простір повсякденного життя. На поведінковому рівні ця стратегія експлуатує когнітивні механізми, зокрема ефект статус-кво (з часом нові, нав'язані назви стають звичними, а пам'ять про старі стирається, особливо в нових поколіннях).

Монументальна комеморація. Паралельно з переписуванням мап після 2014 року окупаційна влада розпочала кампанію з фізичного переформатування публічного простору через установлення нових і демонтаж наявних пам'ятників. Ця монументальна політика є ще однією формою комеморації, спрямованою на матеріалізацію та сакралізацію нового історичного наративу, адже пам'ятники, як фізичне втілення ідеології, мають потужний додатковий візуальний та емоційний вплив.

Першим кроком цієї політики стало «зачищення» простору від українських символів. Наприклад, демонстративний демонтаж пам'ятника Гетьману Сагайдачному й монумента на честь 10-річчя ВМС України в Севастополі навесні 2014 року (Ukrinform, 2014), які стали не просто актами вандалізму, а цілеспрямованими діями зі знищення конкуруючого символічного капіталу. На звільнене місце почали встановлювати монументи, що прославляли акт анексії та конструювали штучну історичну належність Криму росії.

Найбільш резонансним стало відкриття в Сімферополі пам'ятника «ввічливим людям» (11 червня 2016 року), приурочене до дня росії. Композиція, що зображує озброєного російського солдата з дівчинкою та котом, є яскравим прикладом перформативної комунікації, що транслює фальшивий наратив про мирне «визволення» (RFE/RL, 2016), який фізично вкарбовує в ландшафт міста міф, що легітимізує окупацію, і створює новий об'єкт для комеморативних ритуалів.

Для підсилення своїх наративів окупаційна влада вдалася до стратегічного нашарування різних історичних епох. Відновлення пам'ятника Катерині II у Сімферополі (серпень 2016 року) створило пряму паралель між імперським завоюванням XVIII століття й сучасною анексією (Historical Truth, 2021). Водночас встановлення в Ялті пам'ятника «великій трійці» з йосипом сталінім (лютий 2015 року) стало свідомим актом ігнорування історичної травми кримськотатарського народу й демонстрацією політичного домінування, адже попередні спроби його встановлення у 2005 році були зірвані суспільними протестами (Prytula, 2005).

Інституційно-ритуальна комеморація. Третім ключовим елементом символічної анексії стало переформатування публічного часу та соціальних ритуалів. Ці практики спрямовані на створення нового календаря пам'ятних дат та інституціоналізацію поведінки, що легітимізує окупацію й вимагають від населення публічних проявів лояльності. Центральним елементом цієї політики стало запровадження «дня возз'єднання Криму з росією», нового «свята» що відзначається 18 березня. Хоча в російській федерації цей день не отримав статусу загальнодержавного, на території півострова він оголошений офіційним вихідним (Radio Liberty, 2015). Вибір цієї дати фокусується на підписанні так званого «договору» про анексію, ігноруючи факт попереднього збройного вторгнення, що є очевидною маніпуляцією. Для закріплення цього наративу в свідомості майбутніх поколінь інформація про цю дату інтегрована до обов'язкової програми патріотичного виховання в усіх російських школах (Radio Liberty, 2015).

Самі святкування перетворюються на ретельно зрежисовані мілітаристські вистави, що демонструють гібридну ідеологію режиму. Учасниками цих заходів є представники окупаційної влади, а також парамілітарні угруповання, такі як байкерський клуб «Нічні Вовки», козацькі формування й люди в уніформі розформованого українського спецпідрозділу «Беркут» з нашивками «новоросія» (Crimea. Realities, 2021). Головний меседж, що транслюється, – це «відновлення історичної справедливості». Особлива увага приділяється залученню дітей: під час святкувань першокласників урочисто приймають до мілітаристської організації «Юнарія», що є елементом примусової мобілізації та виховання лояльності змалечку (Crimea. Realities, 2021).

Окрім створення нових ритуалів, окупаційна влада перепрофілювала наявні культурні заходи, перетворивши їх на інструменти пропаганди. Яскравим прикладом є фестиваль «Велике російське слово», що проходить із 2007 року. Якщо до 2014 року він позиціювався як міжнародний гуманітарний проєкт, спрямований

на популяризацію російської культури та зміцнення партнерства, то після анексії він був негайно перетворений на святкування «кримської весни» й «повернення до росії». Останніми роками фестиваль став платформою для просування агресивної антизахідної ідеології. Так, у 2023 році його головною темою стала боротьба з латиницею та англійськими запозиченнями, що подавалося як захист «російської за духом людини» від «мови, нав'язаної ворогами». Це демонструє перехід від політики «м'якої сили» до культурного ізоляціонізму (Strcenter, 2023).

**Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.** Дослідження доводить, що комеморативні практики, які російська федерація застосовує в окупованому Криму після 2014 року, не є поодинокими культурними акціями, а становлять цілісну, системну й багатовимірну стратегію гібридного впливу. Аналіз топонімічної та монументальної політики, а також інституціоналізації нового календаря пам'яті показує, як через символічні інструменти здійснюється політичний контроль над територією. Ключовим висновком є те, що сила цього впливу полягає не в окремих елементах, а в їхньому синергетичному ефекті: масова зміна назв поєднується зі зведенням нових пам'ятників і ритуалізацією свят, що створює щільне, всеохопне символічне середовище, де російський наратив стає безальтернативним. Цей ефект спрямований на створення нової «норми», де окупаційна реальність сприймається як природна й історично зумовлена, особливо серед молодих поколінь.

Результати статті мають не лише теоретичне значення, розширюючи розуміння комеморації як інструмента міжнародної політики та безпеки, а й важливе практичне спрямування. Розуміння логіки й наслідків російських комеморативних практик є необхідною передумовою для вироблення ефективних стратегій протидії їм на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

Потребує глибшого вивчення питання диференційованого впливу комеморації на різні групи населення окупованих територій (за віком, етнічною належністю, соціальним статусом). Важливим є аналіз ефективності альтернативних практик пам'яті, які використовує Україна для збереження власної ідентичності й легітимності. На окрему увагу заслуговує дослідження впливу зриву комеморативних ритуалів на символічний капітал окупаційної влади. Скасування масових святкувань через загрозу атак, як це спостерігалось у 2025 році, не лише руйнує синергетичний ефект, а й публічно демонструє вразливість і нестійкість режиму, підриваючи міф про «безпеку й стабільність» під російським контролем. Таким чином, подальші наукові дискусії про роль пам'яті в гібридних конфліктах мають урахувати не лише практики конструювання, а й практики руйнування символічного порядку.

## References [Список використаної літератури]

- Ashplant, T. (2000). *The Politics of War Memory and Commemoration: Contexts, Structures and Dynamics*. Routledge [in English]. [Ashplant T. *The Politics of War Memory and Commemoration: Contexts, Structures and Dynamics*. Routledge, 2000. 299 p.]
- Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press [in English]. [Assmann J. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 336 p.]
- Connerton, P. (1989). *How Societies Remember*. Cambridge: Cambridge University Press [in English]. [Connerton P. *How Societies Remember*. Cambridge : Cambridge University. Press, 1989. 49 p. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511628061> (date of access: 03.05.2025).]
- Crimea. Realities (2021). «Night Wolves» Announce Motorcycle Rally on the Anniversary of the russian Annexation of Crimea. *Crimea.Realities* [in Ukrainian]. [«Нічні вовки» анонсують мотопробіг у річницю російської анексії Криму. Крим.Реалії. 2021. 12 березня. URL: <https://ua.krymr.com/a/news-krym-motoprobih-nichni-vovky/31147663.htm> (дата звернення: 05.03.2025).]

- Crimean Human Rights Group (2018). Monitoring Review of the Human Rights Situation in Crimea [in English]. [Review on the human rights situation in Crimea in October 2018. Crimean Human Rights Group. 2018, October. URL: <https://crimeahrg.org/en/review-on-the-human-rights-situation-in-crimea-in-october-2018> (date of access: 03.05.2025).]
- Ctrcenter (2023, January 27). We Will Return the Names – We Will Return Crimea: CTRC and the Mejlis of the Crimean Tatar People Start a New Information Campaign [in English]. [We Will Return the Names – We Will Return Crimea: CTRC and the Mejlis of the Crimean Tatar People Start a New Information Campaign. *Ctrcenter*. 2023, January 27. URL: <https://ctrcenter.org/en/activities/we-will-return-the-names-we-will-return-crimea-ctrc-and-the-mejlis-of-the-crimean-tatar-people-start-a-new-information-campaign> (date of access: 03.05.2025).]
- Ctrcenter (2024, December 12). How the russian federation is Falsifying the History of Occupied Crimea [in Ukrainian]. [Як російська федерація фальсифікує історію окупованого Криму. *Ctrcenter*. 2024, 12 December. URL: <https://ctrcenter.org/uk/yak-rosijska-federacziya-falsyfikuye-istoriyu-okupovanogo-krymu> (дата звернення: 05.03.2025).]
- Etkind, A. (2013). *Warped Mourning: Stories of the Undead in the Land of the Unburied*. Stanford, CA : Stanford University Press [in English]. [Etkind A. *Warped Mourning: Stories of the Undead in the Land of the Unburied*. Stanford, CA : Stanford University Press, 2013. 300 p. ISBN 978-0-8047-7393-5.]
- Historical Truth (2021, April 1). A Monument to Catherine II Cracked in Simferopol [in Ukrainian]. [У Сімферополі тріснув пам'ятник Катерині II. Історична правда. 2021. 1 квітня. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2021/04/1/159251> (дата звернення: 05.03.2025).]
- Kyrydon, A. (2014). Memory Studies in Ukraine: Main Trends in Formation. *Ukraine-Europe-World. International Collection of Scientific Papers. Series: : History. International Relations*, 14, 265–273 [in Ukrainian]. [Киридон А. Студії пам'яті в Україні: основні тенденції становлення. Україна-Європа-Світ. Серія: «Історія, міжнародні відносини»: міжнародний збірник наукових праць. 2014. Вип. 14. С. 265–273. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues\\_2014\\_14\\_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2014_14_27) (дата звернення: 05.03.2025).]
- Kyrydon, A. (2020). The Potential of Commemorative Practices in the Construction of National Identity: Conceptualization of the Problem. *Historical Memory*, 1(42), 7–20 [in Ukrainian]. [Киридон А. Потенціал комеморативних практик у конструюванні національної ідентичності: концептуалізація проблеми. Історична пам'ять. 2020. № 1(42). С. 7–19. URL: <http://dspace.pnpn.edu.ua/bitstream/123456789/14295/3/Kyrydon.pdf> (дата звернення: 05.03.2025).]
- Mälksoo M. (2015). 'Memory must be defended': Beyond the politics of mnemonical security. *Security Dialogue*, 46(3), 221–237. DOI: <https://orcid.org/10.1177/0967010614552549> [in English]. [Mälksoo M. 'Memory must be defended': Beyond the politics of mnemonical security. *Security Dialogue*. 2015. Vol. 46, № 3. P. 221–237. DOI: <https://orcid.org/10.1177/0967010614552549>.]
- Poloviy, M. (2021). The Correlation Between the Cognitive Approach and the Principles of State Policy Regarding National Identity (Using the Example of the USSR and the State of Israel). *Political Life*, 1, 97–102 [in Ukrainian]. [Польовий М. А. Співвідношення когнітивного підходу та засад державної політики щодо національної ідентичності (на прикладі СРСР і Держави Ізраїль). Політичне життя. 2021. № 1. С. 97–102. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/polife\\_2021\\_1\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/polife_2021_1_14) (дата звернення: 05.03.2025).]
- Prytula, V. (2005). How Crimea Marks the 60th Anniversary of the Yalta Conference of 1945. *Radio Liberty*. [in Ukrainian]. [Причула В. Як в Криму відзначають 60-у річницю Ялтинської конференції 1945 року. Радіо Свобода. 2005. 4 лютого. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/927318.html> (дата звернення: 05.03.2025).]
- Radio Liberty (2015). In Russia, the «Day of Reunification of Crimea with Russia» has been included in the school curriculum [in Ukrainian]. [У Росії «день возз'єднання Криму з Росією» увійшов до шкільної програми. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/27107926.html> (дата звернення: 05.03.2025).].
- RFE/RL (2016, May 07). Russia Unveils Monument To 'Polite People' Behind Crimean Invasion. [Russia Unveils Monument To 'Polite People' Behind Crimean Invasion. *RFE/RL*. 2016, May 7. URL: <https://www.rferl.org/a/russia-monument-polite-people-crimea-invasion/27000320.html> (date of access :03.04.2025).]
- Sharpylo, M. (2023). Commemoration as a Form of Representation of the Holocaust in the Cultural Space of Ukraine in the XXI Century. *Culture of Ukraine*, 82, 17–27. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.02> [in Ukrainian]. [Шарпило М. Ю. Комеморація як форма репрезентації Голокосту в культурному просторі України XXI століття. Культура України. 2023. Вип. 82. С. 17–27. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.02>.]
- Ukrinform (2014). By Decision of the Self-Proclaimed Acting Governor of Sevastopol, Serhiy Menyayl, a Monument to Hetman Sahaidachny was Dismantled in the City [in Ukrainian]. [За рішенням самопроголошеного в.о. губернатора Севастополя Сергія Меняйла в місті демонтували пам'ятник гетьманові Сагайдачному. *Ukrinform*. URL: [https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/1654217-pamyatnik\\_getmanovi\\_sagaydachnomu\\_demontuvali\\_v\\_sevastopoli\\_1933056.html](https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/1654217-pamyatnik_getmanovi_sagaydachnomu_demontuvali_v_sevastopoli_1933056.html) (дата звернення: 05.03.2025).]

- Winter, J. (2006). *Remembering War. The Great War between Memory and History in the 20th Century*. Yale University Press. [in English]. [Winter J. *Remembering War. The Great War between Memory and History in the 20th Century*. Yale University Press, 2006. 352 p.]
- Yanko, A. (2025). At the «great russian word» Festival in Occupied Crimea, they are Lobbying for the Abandonment of the Latin Alphabet – Human Rights Activist. *Social Crimea* [in Ukrainian]. [Янко А. На фестивалі «велике російське слово» в окупованому Криму лобіюють відмову від латиниці – правозахисник. Суспільне. Крим. URL: <https://suspilne.media/crimea/1034751-na-festivali-velike-rosijske-slovo-v-okupovanomu-krimu-lobiut-vidmovu-vid-latinici-pravozahisnik/> (дата звернення: 05.03.2025).]
- Polovynchak, Yu. (2018). Commemorative practices in the modern information space. *Library science. Document science. Informatics*, 4, 93–100 [in Ukrainian]. [Половинчак Ю. Комеморативні практики в сучасному інформаційному просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. Вип. 4. С. 93–100. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2018.150360> (дата звернення: 03.05.2025).]

Стаття надійшла до редакції 29.08.2025

Дата рекомендації до друку 24.09.2025

Стаття опублікована 10.11.2025

**Kalashlinska M. V.**

Department of Political Science and Public Administration

Vasyl' Stus Donetsk National University

21, 600-richchia St, Vinnytsia, 21021, Ukraine

## **SYMBOLIC ANNEXATION: COMMEMORATION AS A TOOL OF RUSSIAN POLITICAL INFLUENCE IN CRIMEA**

### **Summary**

The article examines commemoration as a tool of Russian political influence in the occupied territories of Ukraine, using the case of Crimea. To analyze this phenomenon, an interdisciplinary approach is applied, combining structuralist constructivism, communicative theory, the synergetic paradigm, and a behavioral approach. It is established that Russia's commemorative policy in Crimea after 2014 is systematically aimed at constructing a narrative of the peninsula's "historical belonging" to Russia and simultaneously delegitimizing the Ukrainian presence and memory. The analysis of specific practices, such as the mass renaming of toponyms, the installation of monuments, the institutionalization of holidays, the transformation of educational programs and the symbolic space, demonstrates how commemoration is instrumentalized for the systemic integration of Crimea into the Russian political field. All these actions are aimed at creating a perception of the "naturalness" of the occupation and generating additional arguments for the international legitimization of the aggression. The article substantiates the thesis that commemoration functions as a specific type of political propaganda that operates simultaneously at the institutional, cultural, and behavioral levels. It ensures long-term changes in the collective memory and identity of the population, constructs the symbolic capital of the occupying authorities, forms a "community of memory" through ritualized communication, and has a cumulative nonlinear effect. This allows commemoration to be considered as one of the key components of hybrid control, combining coercive and non-coercive means of domination over the territory. The conclusions emphasize that understanding the logic and consequences of Russian commemorative practices is critically important for developing effective counter-strategies at the local, national, and international levels. Further research is needed on the impact of these practices on different population groups, particularly youth and national minorities, as well as an assessment of the effectiveness of alternative memory practices that Ukraine can use to preserve its own identity.

**Key words:** commemoration, territory, hybrid warfare, occupied territories, Russia, Ukraine, Crimea.